

แผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทรจังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. นครราชสีมา ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	7-2
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร จังหวัดพัทลุง	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
2-5	รายได้ - รายจ่าย เฉลี่ยครัวเรือนตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทรจังหวัดนครศรีธรรมราช	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-2
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572	7-8
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-13
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-16

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพัทลุง	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-5
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-6
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ ตำบลหัวไทร อำเภอหัว ไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	7-7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลห้วยไทร อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากรภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับ ฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ เกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการ พัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพ ของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณใน พื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

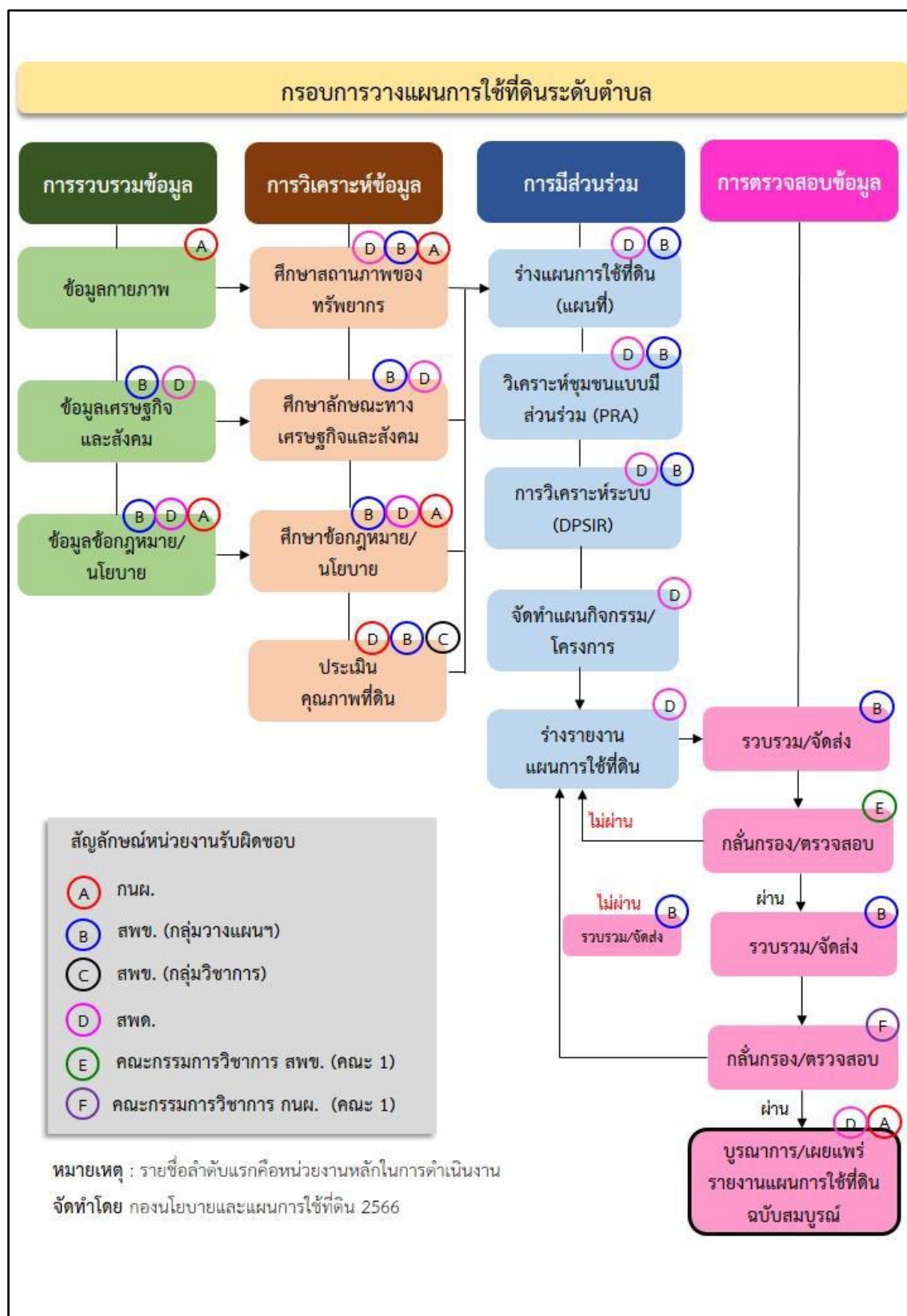

3) หน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ห้วยไทรน่าอยู่ มุ่งสู่ศูนย์กลางผลิตผล สร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นแหล่งสืบสานประเพณี มากมีพลังงานทดแทน ดินแดนการท่องเที่ยว” (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไทร, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอหัวไทร มีพื้นที่ประมาณ 48.91 ตารางกิโลเมตร หรือ 30,570 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางนบ ตำบลเกาะตาเพชร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเขาพังไกร ตำบลหน้าสตน อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเกาะตาเพชร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านราม ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

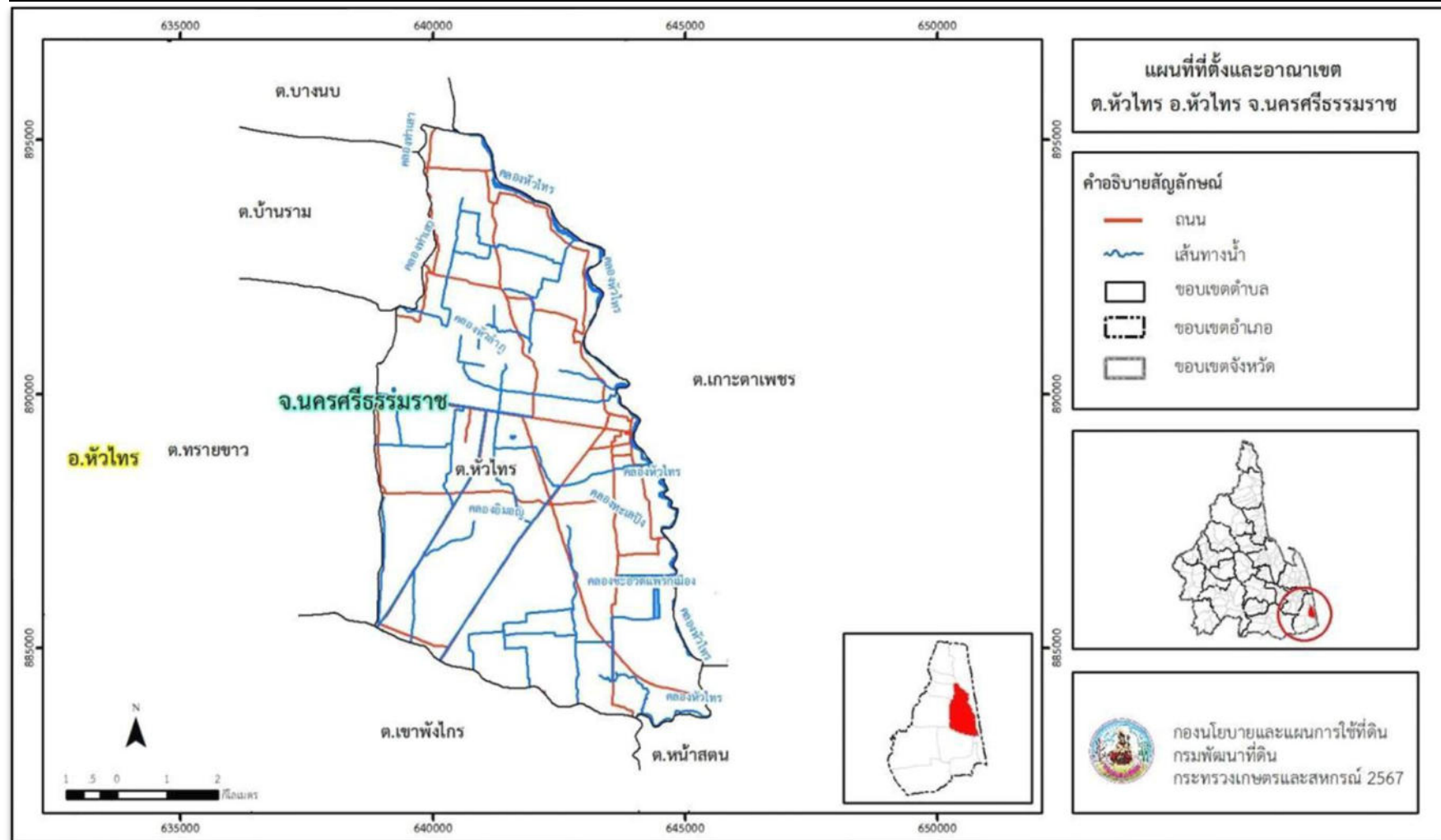
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหัวไทร	หมู่ที่ 7 บ้านลำคลอง
หมู่ที่ 2 บ้านทะเลปิง	หมู่ที่ 8 บ้านบางไร่
หมู่ที่ 3 บ้านศาลาแก้ว	หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน
หมู่ที่ 4 บ้านหัวลำภู	หมู่ที่ 10 บ้านคลองขุด
หมู่ที่ 5 บ้านหนองนกไข่	หมู่ที่ 11 บ้านพัฒนา
หมู่ที่ 6 บ้านโคกหลวง	หมู่ที่ 12 บ้านบัวผุด

แผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

2.3 สภาพภูมิประเทศ ต.หัวไทร

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านโดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองชะอวดแพรกเมือง คลองทะเลปึง คลองท่าเสา คลองหัวไทร คลองพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก คลองหัวลำภู คลองอิมอญ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.9 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,298.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 564.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร จังหวัดพัทลุง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกันยายนถึงปลายเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

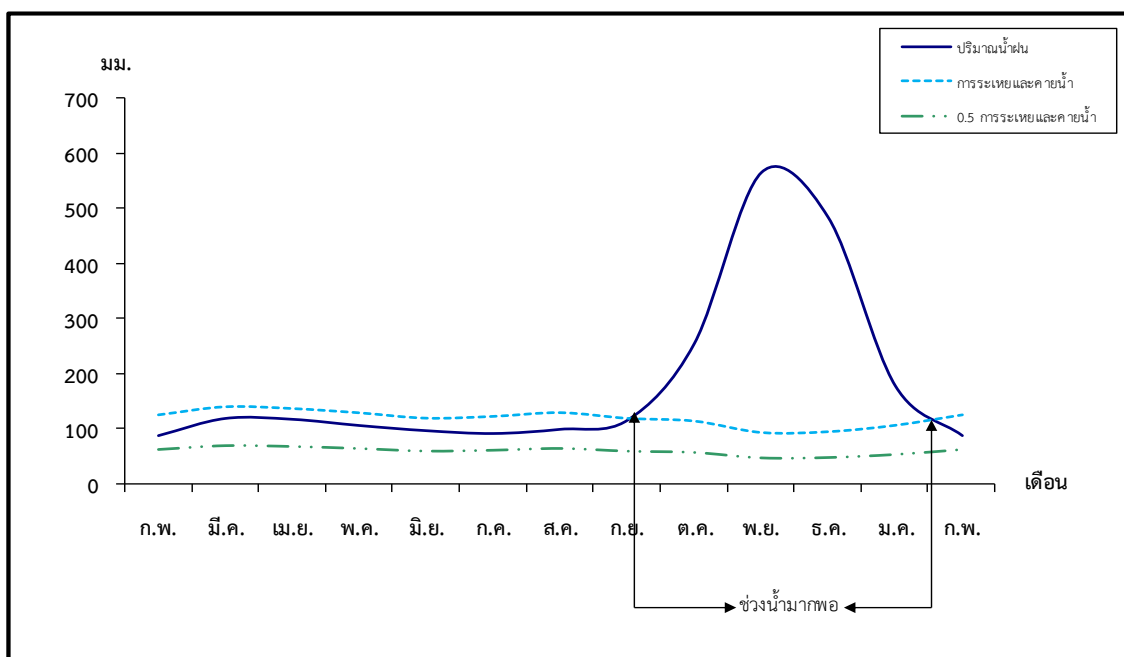
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพัทลุง¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (ร้อยละ)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	23.8	30.5	26.7	85.0	176.6	12.8	105.1	126.7
ก.พ.	23.9	31.5	27.3	81.0	86.1	6.1	124.3	74.2
มี.ค.	24.3	32.8	28.1	80.0	117.4	7.2	139.2	95.3
เม.ย.	25.1	33.8	28.7	81.0	115.8	9.5	135.9	94.3
พ.ค.	25.2	33.9	28.6	82.0	104.5	13.0	128.0	87.0
มิ.ย.	24.7	33.6	28.2	81.0	95.1	11.3	118.2	80.6
ก.ค.	24.6	33.4	28.0	80.0	90.0	12.3	121.5	77.0
ส.ค.	24.5	33.5	28.0	80.0	97.6	12.8	128.3	82.4
ก.ย.	24.5	33.0	27.6	82.0	114.1	14.4	117.9	93.3
ต.ค.	24.4	32.1	27.3	85.0	253.8	19.8	112.8	150.4
พ.ย.	24.3	30.4	26.7	89.0	564.8	22.0	91.8	181.5
ธ.ค.	24.1	30.0	26.5	88.0	482.8	20.6	93.3	173.3
เฉลี่ย	24.5	32.4	27.6	82.8	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,298.6	161.8	1,416.4	1,316.0

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพัทลุง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,898 ไร่ หรือร้อยละ 16.02 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 22,761 ไร่ หรือร้อยละ 74.46 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,539 ไร่ หรือร้อยละ 41.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 653 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พริก ไร่ร้าง
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5,352 ไร่ หรือร้อยละ 17.50 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม สนประดิพัทธ์
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 859 ไร่ หรือร้อยละ 2.81 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม กล้วย

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก พืชสวน ไร่/เสื่อมโทรม

6) พืชไร่และพืชสวนและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า พืชไร่และพืชสวน

7) พืชไร่ มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่

8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 3,027 ไร่ หรือร้อยละ 9.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไร่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,612 ไร่ หรือร้อยละ 5.27 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ คลองชลประทาน แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.4 พื้นที่เขตลัด มีเนื้อที่ 1,299 ไร่ หรือร้อยละ 4.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ธรรมชาติ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลห้วยไทร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,898	16.02
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	905	2.96
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,105	10.16
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	284	0.93
U405	ถนน	414	1.35
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	172	0.56
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	18	0.06
A	พื้นที่เกษตรกรรม	22,761	74.46
A100	นาไร่	1,168	3.82
A101	นาข้าว	11,371	37.2
A200	ไร่ไร่	9	0.03
A229	พริก	644	2.11

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	1,395	4.56
A302	ยางพารา	16	0.05
A303	ปาล์มน้ำมัน	3,837	12.55
A307	สนประดิพัทธ์	56	0.18
A308	กระถิน	25	0.08
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	23	0.08
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	251	0.82
A401	ไม้ผลผสม	41	0.13
A405	มะพร้าว	452	1.48
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	57	0.19
A411	กล้วย	58	0.19
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	102	0.33
A502	พืชผัก	144	0.47
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	17	0.06
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	61	0.2
A803	บัว	7	0.02
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	961	3.15
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	509	1.67
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	1,557	5.09
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,299	4.25
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	921	3.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	378	1.24

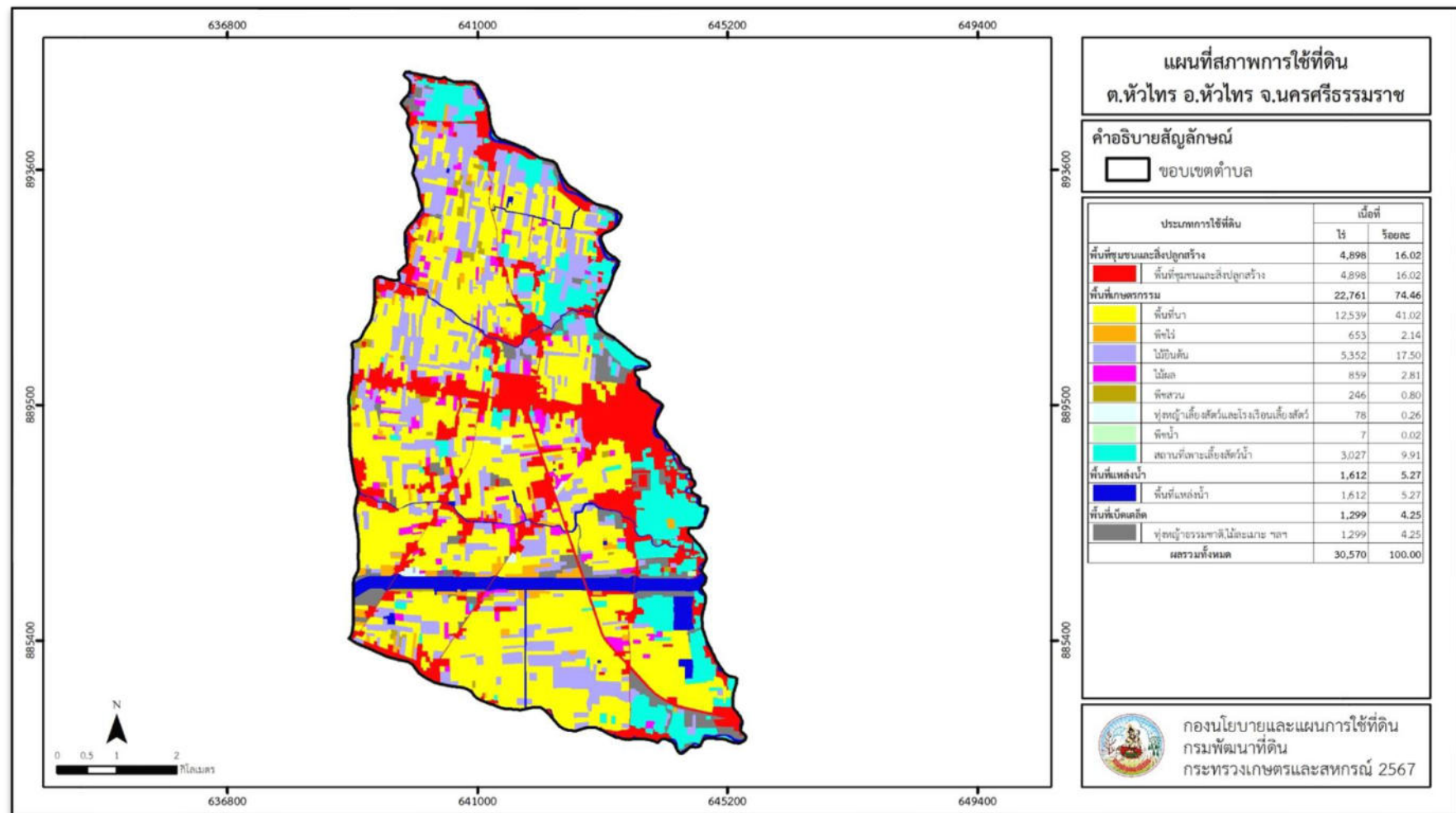

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลห้วยไทร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,612	5.27
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	510	1.67
W202	บ่อน้ำในไร่นา	208	0.68
W203	คลองชลประทาน	894	2.92
ผลรวมทั้งหมด		30,570	100

แผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหัวไทร มีประชากรรวม 10,414 คน แยกเป็นชาย 5,064 คน เป็นหญิง 5,350 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 212.91 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,181 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,484 ครัวเรือน หรือร้อยละ 28.64 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,697 ครัวเรือน หรือร้อยละ 71.36 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหัวไทร	5,181	5,064	5,350	10,414
หมู่ที่ 1 หัวไทร	1,111	1,034	1,151	2,185
หมู่ที่ 2 ทะเลปิง	411	452	465	917
หมู่ที่ 3 ศาลาแก้ว	285	305	355	660
หมู่ที่ 4 หัวลำภู	498	466	506	972
หมู่ที่ 5 หนองนกไข่	204	204	197	401
หมู่ที่ 6 โคกหลวง	100	128	115	243
หมู่ที่ 7 ลำคลอง	232	260	266	526
หมู่ที่ 8 บางไร่	1,066	726	840	1,566
หมู่ที่ 9 หนองบอน	246	355	374	729
หมู่ที่ 10 คลองขุด	481	338	375	713
หมู่ที่ 11 พัฒนา	371	503	397	900
หมู่ที่ 12 บัวผุด	176	293	309	602

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	5,181	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,484	28.64
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนฯ	3,697	71.36

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวมทั้งหมด 30,570 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,181 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.90 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 22,761 ไร่ หรือร้อยละ 74.46 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.39 ไร่ (30,570 ไร่ ต่อ 5,181 ครัวเรือน)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,484 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าว และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 192,384 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 70,384 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 215,034 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 79,208 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายจ่ายครัวเรือนมากกว่ารายได้ครัวเรือนปีละ 22,650 บาท และรายจ่ายบุคคลมากกว่ารายได้บุคคลปีละ 8,343 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหัวไทร	156,280	15,248	12,862	7,993	192,384	70,865	215,034	79,208
หมู่ที่ 1 หัวไทร	79,542	5,821	5,417	2,064	92,845	44,062	47,433	22,510
หมู่ที่ 2 ทะเลป้ง	185,433	18,198	5,503	4,291	213,425	71,142	147,433	49,144
หมู่ที่ 3 ศาลาแก้ว	160,595	18,225	13,901	13,250	205,970	62,172	89,812	27,110
หมู่ที่ 4 หัวลำภู	198,705	11,785	22,742	4,858	238,090	104,380	80,357	35,229
หมู่ที่ 5 หนองนกไข่	56,345	21,542	20,583	32,754	131,224	46,866	94,266	33,666
หมู่ที่ 6 โคกหลวง	80,482	3,966	13,580	1,400	99,429	45,639	58,455	26,832
หมู่ที่ 7 ลำคลอง	105,840	9,681	11,230	11,326	138,077	53,449	72,584	28,097
หมู่ที่ 8 บางไร่	145,174	24,575	13,580	14,053	197,383	82,825	120,529	50,576
หมู่ที่ 9 หนองบอน	85,112	43,994	33,953	5,838	168,897	53,509	162,588	51,510
หมู่ที่ 10 คลองขุด	279,849	1,862	253	638	282,602	105,415	1,250,047	466,288
หมู่ที่ 11 พัฒนา	201,881	1,128	5,569	10,106	218,683	77,643	137,518	48,826
หมู่ที่ 12 บัวผุด	213,231	15,691	9,090	8,877	246,889	72,853	99,659	29,408

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 30,570 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหัวไทร มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 2,298.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหัวไทร มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองชะอวดแพรกเมือง คลองทะเลปึง คลองท่าเสา คลองพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก คลองหัวไทร คลองหัวลำภู และคลองอิมอญ

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหัวไทร มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 40 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 4 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ppn-sicA ชุดดินปากพอง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 29,142 ไร่ หรือร้อยละ 95.33 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ran-vertic-sicA ดินระโนดที่มีรอยแตกกระแหง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Sm-f-sicA/ssub ดินสมุทรปราการที่เป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และดินล่างพบชั้นดินทราย มีเนื้อที่ 321 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,013 ไร่ หรือร้อยละ 3.31 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1) สภาพพื้นที่ของตำบลหัวไทร เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนามีการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยการใช้สารเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สมบัติทางเคมีของดินเปลี่ยนแปลง ทำให้ได้รับผลผลิตต่ำแต่ต้นทุนการผลิตสูง จึงทำการเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน มาทำการขุดยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน ทำให้ต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้วัสดุปรับปรุงดินเพื่อปรับสภาพดิน และปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

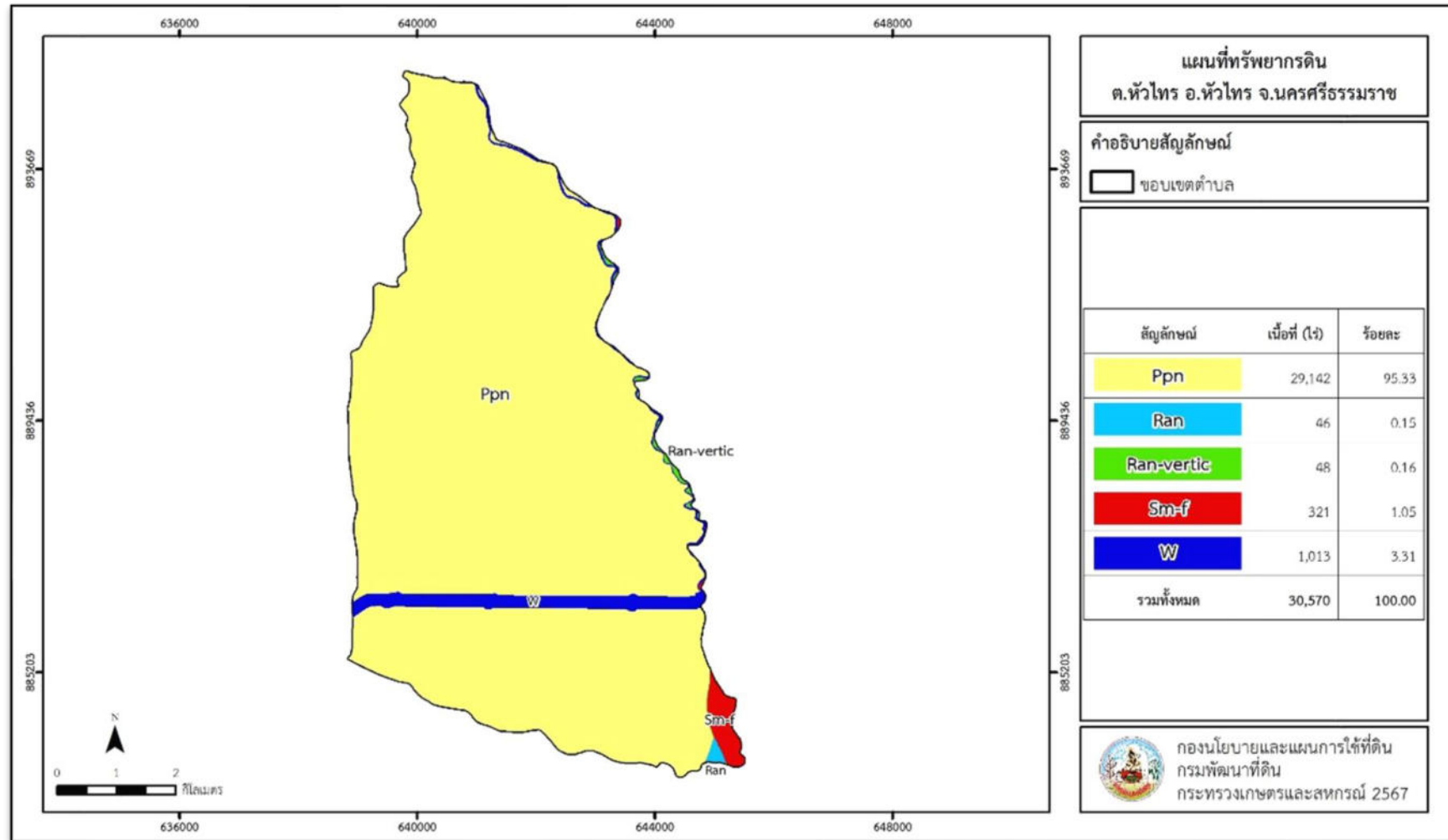

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหัวไทร อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (ร้อยละ)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (ร้อยละ)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ppn-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-8.0	6.5-8.0	<2	-	29,142	95.33
Ran-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	46	0.15
Ran-vertic-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	48	0.16
Sm-f-sicA/ssub	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	3-4	-	321	1.05
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,013	3.31
รวมทั้งหมด											30,570	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ
เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำ
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรม
ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการ
ต่าง ๆ

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหัวไทร คือ

- (1) ขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร
- (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- (3) ดินเปรี้ยวจัด ดินต่าง
- (4) น้ำท่วม
- (5) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง
- (6) ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
- (7) ปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร ตำบลหัวไทร มีความต้องการ ดังนี้

- (1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่ให้กลับมาใช้งานได้
- (2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัด ดินต่าง
- (3) จัดหาตลาดขายสินค้าเกษตร
- (4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

เช่น การขุดยกร่องแบบ 3

- (5) คำแนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร
- (6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชุบเปอร์ พด. ปูนโดโลไมท์ วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน
- (8) ลดต้นทุนการผลิตพืช
- (9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก และปาล์มน้ำมัน

4.1.3 สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา ตำบลหัวไทร ดังนี้

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรม จากข้อมูลทรัพยากรดินพบว่าพื้นที่ ตำบลหัวไทร มีปัญหาดินเปรี้ยวจัด 4,862 ไร่ หรือร้อยละ 62.45 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ทำการเกษตร รายละเอียด ดังนี้ นาข้าว เนื้อที่ 6,730 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.45 ไม้ยืนต้น เนื้อที่ 6,216 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.03 ไม้ผล 526 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.66 พืชไร่ 1,080 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.39

จากคำวิเคราะห์ดินตำบลทรายขาว พบว่าปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดจัด (3-4.5) ต้องได้รับการแก้ไขโดยการใส่วัสดุปูน พื้นที่ทำนาใช้หินปูนฝุ่น ส่วนพื้นที่ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน ใช้ปูนโดโลไมท์ปรับปรุง โดยอัตราในการใส่อยู่ระหว่าง 500 – 2,000 กิโลกรัม/ไร่

2) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลหัวไทร เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง การแก้ปัญหาควรมีการขุดลอกคลอง เหมือนที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

3) กรณีการแก้ไขปัญหาแคลนน้ำในฤดูแล้ง จากข้อมูลทรัพยากรน้ำของตำบลหัวไทร พบว่าแหล่งน้ำที่มีความสำคัญ คือคลองอาทิตย เป็นการขุดเพื่อระบายน้ำบางส่วนออกนอกพื้นที่ในช่วงฤดูฝน มีน้ำใช้ตลอดปี นอกจากนั้นยังมีคลองขุดตามแนวคลองธรรมชาติ คือคลองส่งน้ำอ้ายสี คลองห้วยน้ำเย็น - เกาะสุต คลองส่งน้ำอิมอญ และคลองส่งน้ำหัวช้าง ปัจจุบันคลองเหล่านี้มีตะกอนน้ำตื้นเขิน หน้าแล้งขาดแคลนน้ำทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร การแก้ปัญหาจึงควร เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ อาจใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท็งก์เก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

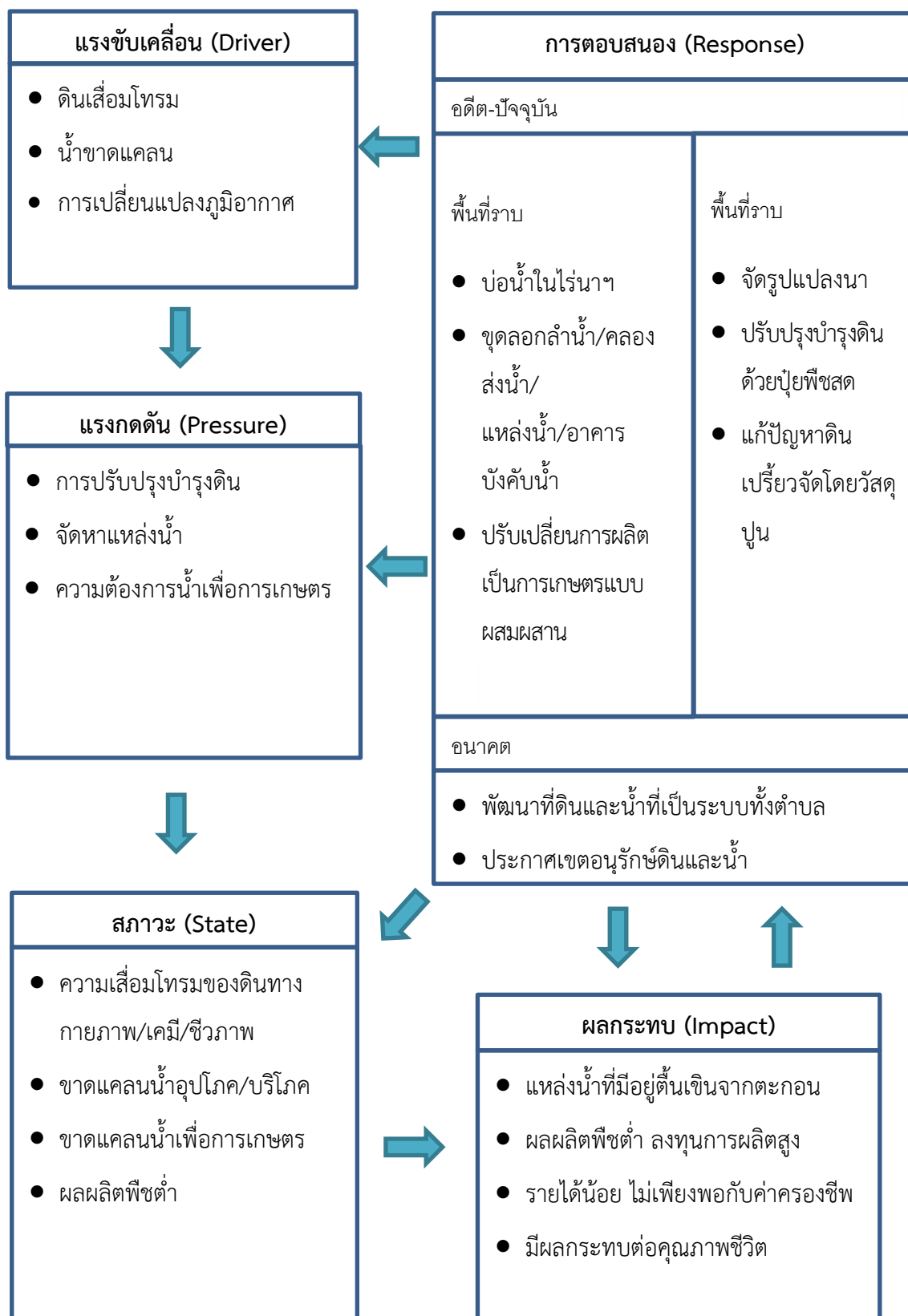
- 1.1) ดินเปรี้ยวจัด
- 1.2) น้ำท่วม และขาดแคลนน้ำ
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ
 - 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.3) ปัจจัยการผลิตราคาแพง ผลผลิตราคาถูกลง
 - 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่สิ้นเหือดจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.3) รายได้น้อย
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
 - 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - พื้นที่ราบต่ำ
 - 5.1) จัดรูปแบบแปลงนา
 - 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
 - 5.3) แก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดโดยวัสดุปูน
 - 5.4) บ่อน้ำไร่นา
 - 5.5) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ/อาคารบังคับน้ำ
 - 5.6) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน
 - อนาคต**
 - (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลห้วยไทร อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์หอมปทุม ข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 และข้าวเหนียวพันธุ์กะ-แม่ใจ 2

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ พันธุ์ข้าวที่ปลูกได้แก่ กข.41 และ กข.49

3) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผักในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4) ปาล์มน้ำมัน เกษตรกรจะปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ลุ่ม โดยการขุดยกร่องซึ่งสามารถปลูกได้ตลอดปี

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณที่ราบลุ่ม												
1 ข้าว						ข้าวนาปี						
2 ข้าว-ข้าว	ข้าวนาปรัง					ข้าวนาปี						
3 ข้าว-ผัก	พืชผัก					ข้าวนาปี						
4 กล้วย	กล้วย											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1 พืชไร่					ข้าวโพด							
2 ไม้ผล	ทุเรียน, มังคุด และฝรั่ง											
3 ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน, ยางพารา และตะกู											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ฝรั่ง กล้วย พืชผัก พักทอง พริก ส้มโอ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	ปาล์ม น้ำมัน	ฝรั่ง	กล้วย	พืชผัก	ฟักทอง	พริก	ส้ม โอ
Ppn-sicA	S1	N	S3o	N	S3o	N	N	N	N
Ran-sicA	S1	N	S3o	N	S3o	N	N	N	N
Ran-vertic- sicA	S1	N	S3o	N	S3o	N	N	N	N
Sm-f- sicA/ssub	N	N	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายใน

พื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

รหัส	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2000	พื้นที่เกษตรกรรม	22,746	74.41
2110	เขตทำนา (ขั้นดี)	10,432	34.12
2212	เขตปลูกผลไม้ (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	754	2.47
2213	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	4,663	15.25
2215	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 1)	241	0.79
2221	เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 2)	2,106	6.89
2222	เขตปลูกผลไม้ (ศักยภาพสูง ประเภทที่ 2)	1,447	4.73
2400	เขตประมง	3,026	9.90
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	17	0.06
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	61	0.20
3000	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,904	16.04
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	4,715	15.42
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	171	0.56
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	18	0.06
4000	เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	1,618	5.29
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	507	1.66
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	1,111	3.64

รหัส	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
5000	เขตพื้นที่อื่นๆ	1,300	4.25
รวมทั้งหมด		30,569	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ศักยภาพสูง ประเภท 1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ศักยภาพสูง ประเภท 2) เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนาชั้นดี (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 10,432 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น พริกขี้หนู ถั่วฝักยาว มะเขือ แตงกวา และผักกินใบ

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดินข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 754 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.47 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะพร้าว ฝรั่ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 4,663 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 15.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 241 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พริกทอง มะเขือ พริกชี้หนู

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุง บำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภท ต่างๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตร โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้ มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 2,106 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.89 ของ เนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบัน เกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 1,447 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.73 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ยางพารา สะเดา และตะกู

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 3,026 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.90 ของเนื้อที่ ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การเลี้ยงกุ้ง และการ เลี้ยงปลา

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าเนเปียร์

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,904 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.04 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มี รายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,715 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 15.42 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 171 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.56 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

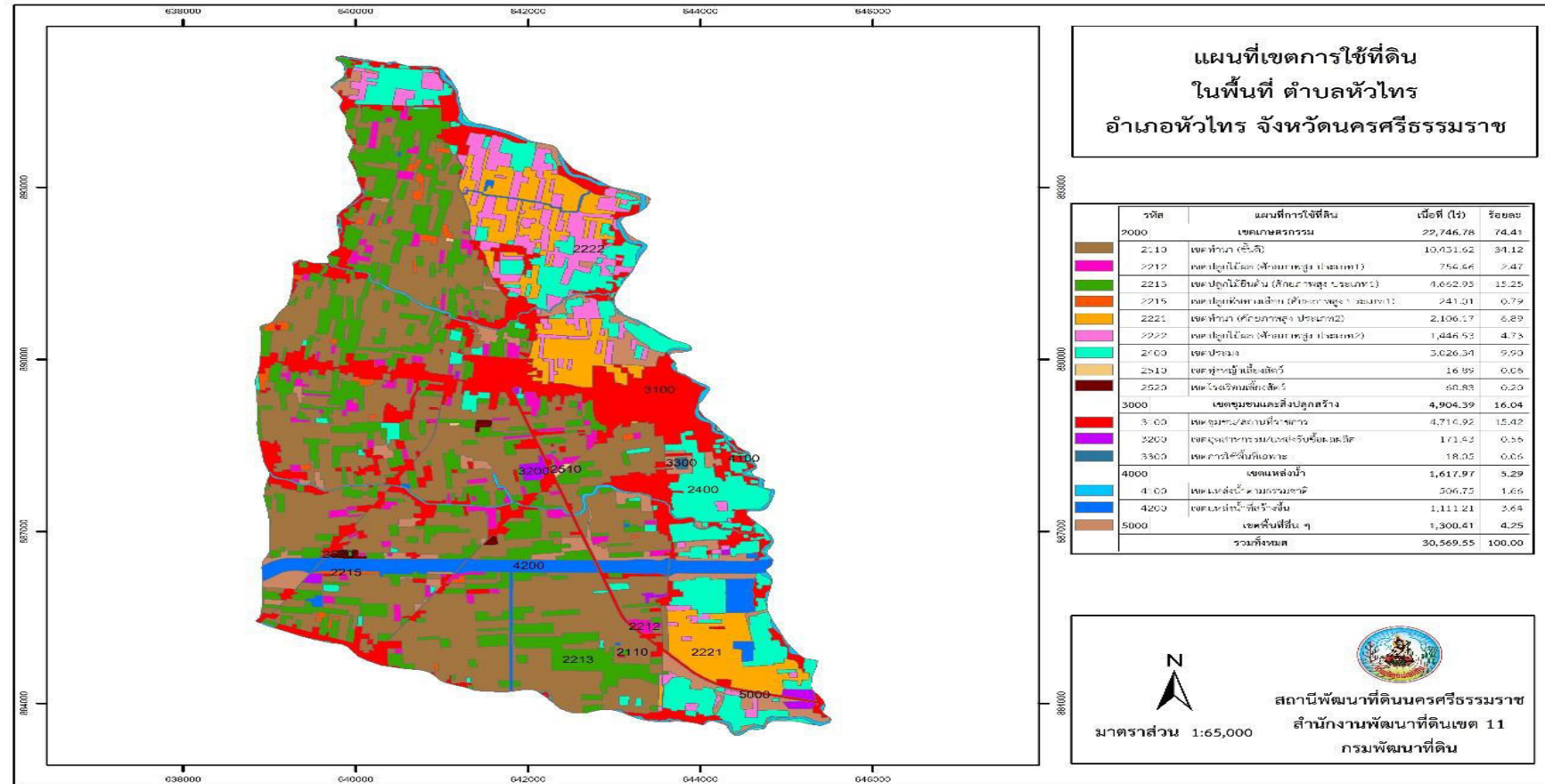
(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ (สัญลักษณ์ 4000) มีเนื้อที่ 1,618 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.29 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 507 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.66 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 1,111 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.64 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,300 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.25 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม บ่อลูกรัง บ่อขุดเก่า เป็นต้น

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยไทร อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลห้วยไทรไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไทร เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลห้วยไทร อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

7.3.1 เขตที่เกษตรกรกรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์สาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน/ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์

(8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

(9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

7.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

(1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการขุดลอกคู คลอง

(2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

7.3.3 พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

(1) **เขตทำนา** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

(2) **เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

(3) **เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดนครศรีธรรมราช)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการ ดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวไทร เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ รวม 9 รายการ ดังนี้

(7.5.1) ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่มีอยู่

(7.5.2) ปรับปรุงคุณภาพดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และแก้ปัญหาดินกรดจัดและดินด่าง

(7.5.3) หาดตลาดขายสินค้าเกษตร

(7.5.4) ปรับกิจกรรมงานของกรมพัฒนาที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร เช่น โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กิจกรรมขุดยกร่องเพื่อปลูกพืชผสมผสานโดยให้มีการเพิ่มความกว้างและความลึกของร่องน้ำ

(7.5.5) คำนะนำการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ทำการเกษตร

(7.5.6) สนับสนุนปัจจัยการผลิตพืช เช่น สารเร่ง ชุบเปอร์ พด. ปูนโดโลไมท์ วัสดุอุปกรณ์ผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเมล็ดพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)

(7.5.7) ต้องการ Application ความรู้เรื่องดิน

(7.5.8) ลดต้นทุนการผลิตพืช

(7.5.9) การเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าว พืชผัก ไม้ผลและปาล์มน้ำมัน

7.5.1 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

1) โครงการขุดลอกร่องน้ำ

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ของตำบลหัวไทร กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหัวไทรในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร ปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน และ (3) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง สินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้น ในกรณีของปัญหาดินต่าง และดินกรดจัดจะส่งผลกระทบต่อปลูกพืช คือ ปัญหาการขาดธาตุอาหารบางธาตุ มีการแทรกแซงของดิน เมื่อดินแห้ง การระบายน้ำไม่ดี และดินมีลักษณะเหนียวมากครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นดิน ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 12 หมู่บ้านในตำบลหัวไทรที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ นอกจากนี้ในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำปากพนังได้มีปัญหาน้ำท่วมเพิ่มขึ้นอีกปัญหาหนึ่งในช่วงฤดูฝน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาน้ำท่วมจากขาดแคลนนํ้าและน้ำท่วม สรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ

1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินเนื่องจากปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัด (3-4.5) และดินต่าง (8.0) ต้องได้รับการแก้ไขโดยการใส่วัสดุปูน พื้นที่ที่ทำการใช้หินปูนฝุ่นส่วนพื้นที่ยกร่องปลูกผัก ไม้ผล ปาล์ม น้ำมัน ใช้ปูนโดโลไมท์ปรับปรุง และ ยิปซัม โดยอัตราในการใส่อยู่ระหว่าง 500 – 2,000 กิโลกรัม/ไร่

2) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลทรายขาว เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขังทุกหมู่บ้าน การแก้ปัญหามีการขุดลอกคลอง และเหมืองที่เกิดการตื้นเขิน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

3) กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในฤดูแล้ง จากข้อมูลทรัพยากรน้ำของตำบลหัวไทร พบว่าแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ได้แก่ คลองชะอวดแพรกเมือง คลองทะเลปึง คลองท่าเสา คลองพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก คลองหัวไทร คลองหัวลำภู และคลองอิมอญ และปริมาณน้ำมีเพียงพอต่อการทำการเกษตร แต่ไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้เนื่องจาก เหมือง คลอง และอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์ในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหามีการเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรรมที่มีปัญหาขาดแคลนนํ้า ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ซึ่งอาจ ใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างแท้งค์เก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรในพื้นที่ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำ และเพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถ

ดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมทั้งตำบลหัวไทรได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญห 4 ประการไว้ด้วยกัน กรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง จากสภาพพื้นที่ตำบลหัวไทร เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขัง การแก้ปัญหาคควรมีการขุดลอกคลอง เหมือนที่เกิดการตื้นเขิน และมีวัชพืชปกคลุม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ ควรมีการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อเร่งการระบายน้ำในกรณีเกิดน้ำท่วมขัง เพิ่มพื้นที่แก้มลิงเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ สามารถบรรเทาปัญหาน้ำท่วมได้

กรณีการแก้ไขปัญหาคแลนน้ำในฤดูแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เหมือน คลองและอาคารบังคับน้ำ เกิดการชำรุดเสียหาย นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงคในการระบายน้ำ เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำมักไหลลงลำคลองสายหลัก การแก้ปัญหาคจึงควรมีเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำเดิมที่มีอยู่ เช่นการขุดลอก การเพิ่มระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ และเหมืองส่งน้ำ กระจายไปยังแปลงเกษตรกรรมที่มีปัญหาคขาดแคลนน้ำ ก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ ซึ่งอาจใช้รูปแบบบ่อบาดาล ซึ่งใช้พื้นที่น้อย และก่อสร้างถึงเก็บและกระจายน้ำลงมาสู่แปลงของเกษตรกรรมในพื้นที่

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2568 (ต.ค.-ธ.ค.2567) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

- 1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบล โดยเน้น 4 กิจกรรม คือ
 - 1.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 1 และไถพรวน 2 ครั้ง
 - 1.2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 2 และไถพรวน 2 ครั้ง
 - 1.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบ 3 และปลูกหญ้าแฝก
 - 1.4) แก้ไขปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ
ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

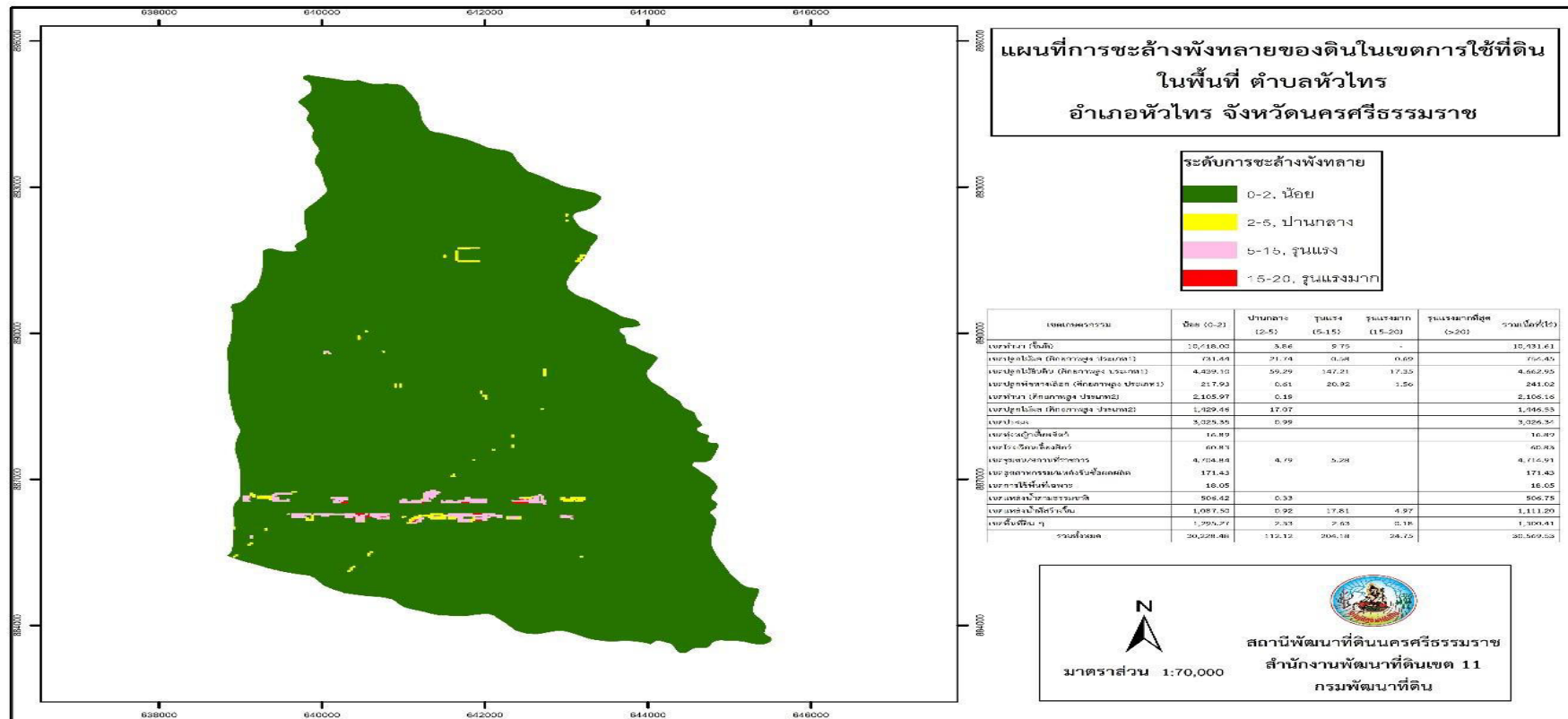

7.6.2 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลหัวไทร เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

แผนการใช้ที่ดินตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 2,201 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,647,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	143,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	33,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	68,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	500,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	1,870,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	33,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	15,160,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	260,000
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	5,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตปลูกไม้ยืนต้น 4,663 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	29,538,500
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	29,038,500
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,811,460
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	50,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	34,965
	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชสด	303,030
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	68,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	1,980,500
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	34,965
	2. การบริหารจัดการน้ำ	760,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	260,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3 เขตปลูกพืชทางเลือก 241 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	701,410
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	50,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,615
	1.3 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชสด	31,330
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	68,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	204,850
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,615
	2. การบริหารจัดการน้ำ	760,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	260,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	240,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 17 ไร่	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	300,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	200,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	100,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	6,440
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	5,200
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	240
	2. การบริหารจัดการน้ำ	68,600
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	68,600
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	240,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
5. เขตประมง เนื้อที่ 3,026 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,829,310
	1.1 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	211,820
	1.2 จัดหาปูนโดโลไมท์	2,572,100
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	45,390
	2. การบริหารจัดการน้ำ	17,800
	- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	17,800
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	5,000
รวมเขตเกษตรกรรม	- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	5,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	8,995,620
	2. การบริหารจัดการน้ำ	16,766,400
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	30,323,500
	รวมแผนงาน/โครงการ	56,085,520

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตเกษตรกรรม 1.1เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 12,537 ไร่ 1.2เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 2,201 ไร่ 1.3เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 4,663 ไร่ 1.4เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 241 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 3) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 4) โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 78 ไร่ 1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 3,026 ไร่	8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 14) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 15) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 5) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (กรมประมง)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,617 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหัวไทร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดนครราชสีมา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1 ปรับปรุงบำรุงดิน													2,031,920	
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.1.ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.2 การผลิตและจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	4	4	4	4	4	20	132,000	132,000	132,000	132,000	132,000	660,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่.	100	100	100	100	100	5,000	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	6,800	6,800	6,800	6,800	6,800	34,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.5 จัดตั้งธนาคารปู	แห่ง		1				1		103,600				103,600	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.6 จัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน.	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	1,500	1,500	850,000	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	1.7 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1.8 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์บำบัดน้ำเสีย	ไร่	600	600	600	600	626	3,026	42,364	42,364	42,364	42,364	42,364	211,820	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	2 การบริหารจัดการน้ำ													12,010,000	
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	2.1.การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ประมาณการ							235,000	235,000	235,000	235,000	235,000	11,750,000	พต.
เขตทำนา/ไม้ผล2/พืชทางเลือก/ไม้ยืนต้น	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	2	2	2	2	2	10	52,000	52,000	52,000	52,000	52,000	260,000	พต.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ(บาท)					รวม	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	3.ฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน													8,428,600	
เขตทำนา/ไม้ ผล 2/ เขต ปลูกพืชไร่/ ไม้ยืนต้น	3.1 ปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000		103,600				103,600	พต.
เขตทำนา/ไม้ ผล 2/ เขต ปลูกพืชไร่/ ไม้ยืนต้น	3.2 จัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำแบบ 1	ไร่	100	100	100	100	100	500	725,000	725,000	725,000	725,000	725,000	3,625,000	พต.
เขตทำนา/ไม้ ผล 2/ เขต ปลูกพืชไร่/ ไม้ยืนต้น	3.3 จัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำแบบ 3	ไร่	100	100	100	100	100	500	940,000	940,000	940,000	940,000	940,000	4,700,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อน้ำบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไทร. 2567. วิสัยทัศน์ตำบลห้วยไทร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา แหล่งที่มา : <https://www.huasai.go.th/vision.php>. 1 สิงหาคม 2567

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์